

Eshuis

Accountants en
Adviseurs

Benchmark Twentse Gemeenten

Twenterand

Accountants en
Adviseurs

Tubbergen

Dinkelland

ellendoorn

Wierden

Almelo

Oldenzaal

Lossen

Rijssen-Holten

Hengelo

Hof van Twente

Enschede

Haaksbergen

22 februari 2019

I Inhoudsopgave

Inleiding	3
Belastingdruk	5
Financiële kengetallen	6
Weerstandscapaciteit	7
Grondbeleid	9
Baten en lasten	10
Overzicht baten en lasten per taakveld	11

I Inleiding

Iedere burger heeft met de gemeente te maken. Sowieso maken we jaarlijks een fors bedrag over aan onze gemeente voor onroerend zaakbelasting, riool- en afvalstoffenheffing. Daarnaast gaat een belangrijk deel van de belastingen die wij betalen (loonheffing, btw, etc.) via het Rijk weer terug naar de gemeenten. Maar hoeveel geld gaat er in een gemeente om? En wat doet de gemeente met ons geld? Hebben gemeenten geld over of juist tekort?

Om meer inzicht te geven in het gemeentelijke reilen en zeilen moeten gemeenten vanaf 2017 extra informatie geven over bijvoorbeeld hun overheadkosten en aan welke taken zij hun geld besteden. Dat bracht ons op het idee om op basis van de jaarrekening 2017 en de begroting 2019 van de 14 Twentse gemeenten een benchmark op te zetten. Daarbij vergelijken we niet alleen de 14 gemeenten onderling, maar ook hoe de Twentse gemeenten het doen ten opzichte van de rest van Nederland.

Wist u dat in de begroting van de Twentse gemeenten jaarlijks meer dan € 2 miljard omgaat? Of dat ultimo 2017 de 14 gemeenten een bedrag van ruim een half miljard euro in grondexploitaties hebben geïnvesteerd? En daar € 185 miljoen verlies op hebben afgeboekt?

Bij de vergelijking met de rest van Nederland liepen wij, bij Eshuis Accountants en Adviseurs, tegen een aantal opvallende zaken aan:

- De Twentse burger betaalt meer gemeentelijke belastingen
- In 2019 teren de Twentse gemeenten fors in op hun reserves, meer dan de rest van Nederland
- De Twentse gemeenten zijn armer dan de gemiddelde Nederlandse gemeente, maar laten qua financiële reserves niet het achterste van hun tong zien

Ook de onderlinge vergelijking van de 14 Twentse gemeenten levert interessante informatie op:

- Een burger in Haaksbergen betaald bijna 37% meer gemeentelijke belastingen dan een burger in de gemeente Rijssen-Holten
- De balans van Almelo bestaat voor 97% uit schulden, die van Hof van Twente 'slechts' voor 45%.
- De gemeente Borne verwacht met haar grondexploitaties meer dan € 20 miljoen te verdienen, de gemeente Almelo raamt een verlies van € 52 miljoen.

I Inleiding

Tot slot nog het volgende: In 2015 heeft er een omvangrijke decentralisatie in het sociale domein plaatsgevonden waarbij de uitvoering van de WMO en de Jeugdzorg bij gemeenten zijn neergelegd. Voor alle gemeenten is het een worsteling om de financiën van die verkapte bezuinigingsoperatie op orde te krijgen. Dat is ook verdraaid lastig, want de gemeente heeft maar beperkte knoppen om aan te draaien en de vraag neemt alleen maar toe. Daarom verbaasde het ons dat de uitgaven op dit terrein in de begroting 2019 ten opzichte van voorgaande jaren nauwelijks stijgen. Steken gemeenten de kop in het zand? Dan kun je voorspellen dat in 2019 meer gemeenten met onverwachte tekorten worden geconfronteerd zoals onlangs de gemeente Hellendoorn met een tekort van € 3 miljoen over 2018.

Veel observaties roepen de vraag op: Waarom is dat zo? Soms zijn die vragen eenvoudig te beantwoorden, vaak ook niet of niet eenduidig. Daarom treft u in deze benchmark geen uitgebreide analyse aan. Wij leggen de vraag graag bij de gemeente terug, denken zo nodig met uw mee en hopen dat de beantwoording bijdraagt aan een nog beter functionerend lokaal bestuur in Twente.

Een van de ambities van Eshuis is om de sociaal-economische impact van onze klanten te vergroten. Als wij met deze benchmark een klein steentje kunnen bijdragen aan het functioneren van de Twentse gemeenten is onze missie geslaagd.

Voor vragen over deze benchmark kunt u contact opnemen met Elbert Dijkgraaf op 06 - 11 789 689 of e.dijkgraaf@eshuis.com. Onder ons motto "per saldo persoonlijker" staat hij u graag te woord.

I Belastingdruk

Gemeenten krijgen hun geld uit diverse bronnen. De uitkering uit het gemeentefonds is de belangrijkste, want deze vormt meer dan de helft van de gemeentelijke inkomsten. De onroerendzaakbelasting (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing vormen ongeveer 15% van de gemeentelijke inkomsten, maar nemen in de lokale politiek een belangrijke plaats in. Een belangrijk verschil tussen de riool- en afvalstoffenheffing enerzijds en de OZB anderzijds is dat de eerste alleen ter dekking van de werkelijk gemaakte kosten voor riool en afvalinzameling dienen. De OZB is een echte lokale belasting waarvan de gemeente de hoogte zelf mag bepalen en die de gemeente naar eigen wens mag besteden.

Wij hebben de ontwikkeling van de OZB en de heffingen (hierna gemakshalve: gemeentelijke belastingen) over de periode 2016 tot en met 2019 per gemeente op een rij gezet en vergeleken met landelijke gemiddelden. Daarbij vallen een aantal zaken op:

- Twentse gemeenten zijn zo'n 5% duurder dan het landelijke gemiddelde. De gemiddelde gemeentelijke belastingen bedragen € 756 per huishouden ten opzichte van € 721 landelijk.
- De belastingdruk in Twente is stabiel, de gemiddelde stijging van de gemeentelijke belastingen over de periode 2016 tot 2019 bedraagt 1,5%. Uiteraard zijn er verschillen, in Oldenzaal neemt de belastingdruk met 5% af, in Hellendoorn met 9% toe.
- De onderlinge verschillen zijn groot, de gemeente Rijssen-Holten is met een bedrag van € 604 per huishouden het goedkoopst, de gemeente Haaksbergen met € 825 de duurste.

"Twentse burgers betalen meer belasting aan hun gemeente"

Zoals aangegeven dienen de riool- en afvalstoffenheffing uitsluitend ter dekking van de door de gemeente gemaakte kosten. Tegen die achtergrond zijn de grote verschillen in heffingen tussen de Twentse gemeenten frappant. Blijkbaar maakt de ene gemeente veel meer kosten voor riool en afvalinzameling dan de andere. De gemeente Tubbergen kan het voor € 311 per huishouden doen, de gemeente Haaksbergen heeft met € 516 per huishouden 66% meer nodig. Overigens dalen de kosten van afval en wel met 11% ten opzichte van 2017, waarschijnlijk door de geleidelijke invoering van diftar in Twente waardoor mensen bewuster met hun afval omgaan.

Financiële kengetallen

Hoe rijk of hoe arm is mijn gemeente? Die vraag is niet zo maar te beantwoorden, want een gemeente is geen bedrijf. Je zou überhaupt de vraag kunnen stellen of een rijke gemeente zijn taken wel serieus neemt, want er is blijkbaar nog veel geld niet uitgegeven.

Om enige richting te geven aan hoe een gemeente er financieel voorstaat heeft het ministerie van BZK 5 kengetallen gedefinieerd:

- **Netto schuldquote:** Hoeveel heeft een gemeente geleend?
- **Solvabiliteit:** Hoeveel reserves heeft een gemeente?
- **Grondexploitatie:** Hoeveel heeft een gemeente in grond geïnvesteerd?
- **Structurele exploitatieruimte:** Hoeveel houdt een gemeente jaarlijks over?
- **Belastingcapaciteit:** Hoeveel kan een gemeente de belastingen verhogen?

“Twentse gemeenten zijn armer.....”

Wat in de eerste plaats opvalt is dat de gemiddelde Twentse gemeente op alle 5 kengetallen slechter scoren dan het landelijk gemiddelde. Daarnaast springt in het oog dat de laatste jaren alle kengetallen (behalve grondexploitatie) erop achteruitgaan. Twentse gemeenten lenen meer, halen meer geld uit hun reserves, houden per jaar structureel minder over en hebben minder ruimte om de belastingen te verhogen. Ook de landelijke kengetallen verslechteren trouwens.

De solvabiliteit gaat het hardst achteruit. Bedroeg deze voor de Twentse gemeenten ultimo 2017 31%, in 2019 daalt deze door stevige grepen in de reserves naar nog geen 24%. Ook landelijk daalt de solvabiliteit van gemeenten, maar veel minder hard: van ruim 35 naar ruim 32%. 5 Twentse gemeenten zitten qua solvabiliteit in de hoogste risicocategorie (<20%): Almelo, Haaksbergen, Hengelo, Hellendoorn en Enschede. Ook hier zijn de onderlinge verschillen groot: Rijssen-Holten en de Hof van Twente hebben met respectievelijk 41% en 55% de meeste reserves.

Wat de grondexploitatie betreft springt de gemeente Borne eruit. Een percentage van hoger dan 35% wordt als de hoogste risicocategorie gezien. In Borne is de boekwaarde van de grond (m.n. de Bornsche Maten en de Veldkamp) ultimo 2017 zelfs 90% van de totale begroting. De eerstvolgende in het Twentse rijtje is Hengelo met een percentage van 29%. Overigens blijkt uit de cijfers ook dat Twentse gemeenten, ook Borne en Hengelo, hun grondposities voorzichtig aan het afbouwen zijn.

Weerstandscapaciteit

Naast het vermelden van de financiële kengetallen moeten gemeenten ook een inschatting maken van de risico's die zij lopen, die vertalen naar een bedrag en dat vergelijken met het geld dat zij beschikbaar hebben om deze risico's op te vangen. In formelere termen: De gemeente moet de benodigde weerstandscapaciteit afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. Als de weerstandsratio (beschikbare gedeeld door benodigde capaciteit) hoger is dan 1 is er sprake van voldoende weerstandsvermogen. En uiteraard, hoe hoger de ratio, hoe beter de financiële positie van die gemeente. In totaal houden de Twentse gemeenten in 2019 ruim € 190 miljoen achter de hand voor risico's, in 2017 was dat € 225 miljoen. Die daling komt trouwens niet omdat gemeenten minder geld voor risico's nodig achten, maar omdat er door het opmaken van reserves domweg minder vrij geld beschikbaar is. De risico's voor de Twentse gemeenten in 2019 zijn berekend op € 156 miljoen, er is dus een ruime € 30 miljoen aan reserves over.

".....maar doen zich ook armer voor"

Uit de beoordeling van de ratio's van Twentse gemeenten blijkt dat er sprake is van veel subjectiviteit en een zekere mate van doelredenering. Armere gemeenten slepen er van alles bij (bestemde reserves, stille reserves, niet-benutte belastingcapaciteit) om het beschikbare weerstandsvermogen enigszins op peil te krijgen. Rijkere gemeenten nemen veelal alleen hun algemene reserve mee. Ook de risicoinschatting per gemeente verschilt enorm. Niet alleen wat de soort risico's betreft, maar ook de vertaling daarvan naar bedragen.

Ter illustratie, de gemeente Rijssen-Holten schat de financiële omvang van haar risico's in op € 20 miljoen. Qua inwoneraantal vergelijkbare gemeenten als Hellendoorn en Twenterand ramen de risico's op respectievelijk 7 en 4 miljoen euro. En de veel grotere gemeenten als Almelo en Hengelo op respectievelijk € 11 en 21 miljoen. Rijssen-Holten heeft een beschikbaar weerstandsvermogen van € 24 miljoen en komt daarmee op een ratio van 1,17. Hellendoorn en Twenterand hebben veel minder weerstandsvermogen beschikbaar, resp. € 10 en 7 miljoen, maar komen uit op hogere ratio's van 1,44 en 1,57 en zijn op papier dus financieel gezonder.

Weerstandscapaciteit

Op basis van deze benchmark durven wij de conclusie wel aan dat diverse gemeenten zich armer voordoen dan ze zijn. Iedere gemeente heeft stille reserves, bijna iedere gemeenten heeft nog onbenutte belastingcapaciteit, bijna iedere gemeente heeft bestemmingsreserves waarvan de bestemming minder vastligt dan de naam doet vermoeden, maar laat die bij de beoordeling van de weerstandratio buiten beschouwing.

Ook qua inschatting van risico's kunnen gemeenten naar onze mening van elkaar leren. Natuurlijk zijn er verschillen in het risicoprofiel per gemeente, bij Enschede staat FC Twente op nummer 1, bij Hengelo de renovatie van het stadhuis op nummer 2 en speelt de verbindingsweg in Borne een prominente rol, maar dat kan bij lange na niet alle verschillen in risico's verklaren. Waarom schat Wierden de ontwikkelingen in het Gemeentefonds als belangrijkste risico in en komt deze bij bijv. Haaksbergen en Hengelo niet voor? Of waarom schatten Almelo en Enschede het RBT (Businesspark XL) als een belangrijk risico in, terwijl Borne en Hengelo die eveneens in het RBT participeren dit niet als risico hebben gekwantificeerd. Risico's die wel bij de meeste gemeenten voorkomen zijn de decentralisatie in het sociale domein (WMO en Jeugdzorg) en grondexploitaties. Die laatste is enigszins verbazend, want voor de verliezen die op grondexploitaties worden geraamd zijn als het goed is al toereikende voorzieningen getroffen.

| Grondbeleid

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. In de 90'er jaren en het begin van deze eeuw hebben gemeenten hier veel geld mee verdiend. De bomen groeiden echter niet tot in de hemel, ongeveer 10 jaar geleden is de situatie radicaal veranderd.

Ultimo 2017 hadden de 14 Twentse gemeenten een bedrag van ruim een half miljard euro in gronden geïnvesteerd. Van deze € 516 miljoen verwachten de gemeenten dat een bedrag van € 185 miljoen (ultimo 2016 € 164 miljoen) niet zal worden terugverdiend, omgerekend een verlies van ongeveer € 300 per inwoner. Voor het overgrote deel zitten deze verlieslatende grondcomplexen bij de drie grote gemeenten, een bedrag van bijna € 155 miljoen, waarbij de gemeente Hengelo in 2017 nog een extra bedrag van € 12 miljoen aan de verliesvoorziening heeft toegevoegd.

“Twentse gemeenten verliezen veel op grondexploitaties, met name de grote drie”

De meeste gemeenten (behoudens de drie grote gemeenten, Hellendoorn en Rijssen-Holten) verwachten overigens per saldo winst op de grondexploitaties. Deze 9 gemeenten ramen voor de komende jaren een winst op de gronden van ruim € 50 miljoen.

De verliezen lopen de laatste jaren licht terug, met name door de aantrekkende woningverkoop. De verkoop van bedrijventerreinen blijven een punt van zorg.

I Baten en lasten

In financieel opzicht lijken de Twentse gemeenten in 2017 goed te hebben geboerd met een voordelig saldo onderaan de streep van ruim € 49 miljoen. Hierbij moet echter worden aangetekend dat dit voor een groot deel incidentele inkomsten betreft. Ultimo 2017 hebben de gemeenten besloten hun aandelen in Vitens aan de provincie Overijssel te verkopen. Daarnaast heeft Almelo vanwege haar nijpende financiële positie tegelijkertijd ook haar belang in Enexis aan de provincie verkocht. In totaal bedroeg de deal ca. € 40 miljoen.

In de begroting 2019 is de situatie omgekeerd. Om de begroting sluitend te krijgen onttrekken de Twentse gemeenten een bedrag van ongeveer € 28 miljoen uit hun reserves. Van deze € 28 miljoen wordt € 16 miljoen gebruikt om incidentele lasten te dekken. Door deze 'greep' uit de reserves daalt de solvabiliteit van de Twentse gemeenten naar gemiddeld 24%, ver onder het landelijk gemiddelde.

"Twentse gemeente hielden in 2017 bijna € 50 miljoen over, voor 2019 wordt € 30 miljoen tekort verwacht"

Sinds 2017 zijn gemeenten verplicht meer inzicht in de overheadkosten te geven. De gemiddelde overheadkosten bedroegen in 2017 8,22% van de totale uitgaven. In 2019 is dit opgelopen naar 8,65%, onder andere door stijgende loonkosten van het ambtelijk apparaat en investering in ICT. Opvallend is dat procentueel gezien de overheadkosten in de drie grote gemeenten het laagst zijn.

De stijging van overheadkosten is het grootst in Hengelo en Rijssen-Holtten waar de overheadkosten 2019 ten opzichte van 2017 met bijna een kwart toenemen. In hoeverre de in begroting en jaarrekening vermelde overheadkosten een getrouw beeld geven is de vraag. Als wij het geheel van uitkomsten bezien rijst het vermoeden dat gemeenten verschillend met de toerekening van overheadkosten omgaan.

Overzicht baten en lasten per taakveld

Om de gemeentelijke uitgaven en inkomsten beter onderling vergelijkbaar te maken moet sinds 2017 een overzicht baten en lasten per taakveld worden gepresenteerd. Voor deze benchmark hebben wij het saldo per taakveld gedeeld door het aantal inwoners per gemeente. In onderstaande tabellen hebben wij voor de belangrijkste taakvelden de drie 'duurste' en drie 'goedkoopste' gemeenten vermeld. De bestendigheid van het uitgavenpatroon valt sowieso op. Als een gemeente in 2017 hoge uitgaven op een taakveld had, was dit in 2019 in veel gevallen ook zo. Voor een deel is dit beleidsmatig bepaald (bijv. subsidies voor sportverenigingen of onderhoud openbaar groen), voor een deel is het simpelweg zo dat veel kosten (met name rente en afschrijving) voor lange termijn vastliggen.

“Steken Twentse gemeenten hun kop in het zand?”

Jaarrekening 2017

Gemeente	Veiligheid	Verkeer en vervoer	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Sociaal domein	Toelichting
Almelo		148			1.477	Kosten parkeren veel hoger dan opbrengst parkeren (€ 42 vs € 26), WMO en JZ duurste van Twente (€ 583)
Borne	65		117	278		Eenzijds meer subsidies sportverenigingen en sportaccomodaties, beide hoogste van Twente (€ 42 resp. € 91), anderzijds ook hoogste uitgaven openbaar groen (€ 104)
Dinkelland				140	559	
Enschede	90				1.565	Hoogste uitgaven crisisbestrijding en brandweer (€ 71) Hoogste uitgaven op geëscaleerde zorg 18+ (€ 339), o.a. beschermd wonen
Haaksbergen	92	152			442	Hoogste uitgaven op OOV (€ 32) Idem op V&V (€ 152)
Hellendoorn	70	162	72			Hoge kosten op parkeren (€ 20)
Hengelo	96	81		236	1.087	Hoogste kosten op cultuur (€ 62) (theater, metropool etc.)
Hof van Twente			71	235		Hoge kosten op sportaccomodaties (€ 92) cultuur (€ 35)
Losser		87		146		
Oldenzaal		97				
Rijssen-Holten			120			Hoge kosten leerlingvervoer (na Twenterand hoogste met € 53), ook een na hoogste op onderwijshuisvesting (€ 66) (na Borne)
Tubbergen			63	148	622	
Twenterand			127		1.041	Hoogste op leerlingvervoer (€ 88) Opvallend hoog zijn kosten begeleide participatie (€ 477) (o.a. Soweco en Larcom)
Wierden	67					
Gemiddelde	79	119	95	197	875	

Legenda: **Rood**, de drie duurste gemeenten per taakveld in € per inwoner
Groen, de drie goedkoopste gemeenten per taakveld in € per inwoner

Begroting 2019

Gemeente	Veiligheid	Verkeer en vervoer	Onderwijs	Sport, cultuur en recreatie	Sociaal domein	Toelichting
Almelo		162			1.534	Kosten parkeren veel hoger dan opbrengst parkeren (€ 54 vs € 27) WMO en JZ duurste van Twente (€ 622)
Borne	70		126	242		Op 1 na hoogste kosten op onderwijshuisvesting (€ 84) (na Hengelo) Enerzijds meer uitgaven sportaccomodaties, anderzijds ook op 1 na hoogste uitgaven openbaar groen (€ 98)
Dinkelland	132		65		693	Samen met Tubbergen hoogste uitgaven op OOV (resp. € 60 en € 55)
Enschede					1.601	Hoogste uitgaven op geëscaleerde zorg 18+ (€ 402), o.a. beschermd wonen
Haaksbergen		154	68	158	693	Op een na hoogste kosten V&V (€ 154) (na Almelo)
Hellendoorn		173	70			Hoge kosten op parkeren (€ 18)
Hengelo		109	119		1.066	Hoogste kosten onderwijshuisvesting (€ 88)
Hof van Twente				268		Hoge kosten op sportaccomodaties (€ 102) cultuur (€ 57)
Losser		87		143		
Oldenzaal	102		123	249		Hoge kosten onderwijshuisvesting (€ 84) Hoogste kosten openbaar groen (€ 104)
Rijssen-Holten		93				
Tubbergen	130		63	148		Zie Dinkelland
Twenterand	70				1.087	Opvallend hoog zijn kosten begeleide participatie (€ 514) (o.a. Soweco en Larcom)
Wierden	75	107		172	648	
Gemiddelde 2019	92	134	93	204	930	
Gemiddelde 2017	79	119	95	197	875	
stijging Procentuele	17	12	-2	4	6	

Legenda: **Rood**, de drie duurste gemeenten per taakveld in € per inwoner
Groen, de drie goedkoopste gemeenten per taakveld in € per inwoner

Overzicht baten en lasten per taakveld

Als de uitgaven per taakveld 2017 en 2019 worden vergeleken valt op dat op gebied van Veiligheid en Verkeer en vervoer de uitgaven het meest stijgen, resp. met 17 en 12%. Zo hebben de Twentse gemeenten in 2018 de handen ineengeslagen om weerbaarder te worden tegen ondermijning door criminele organisaties. Wij hadden verwacht dat de uitgaven Sociaal domein in de begroting 2019 hard zouden stijgen. In de eerste week van februari kwam bijvoorbeeld de gemeente Hellendoorn in het nieuws door een tekort van 3 miljoen. Gemiddeld genomen stijgen de uitgaven op het Sociaal domein in 2019 echter met slechts 6% ten opzichte van 2017.

Dat doet vermoeden dat gemeenten de situatie te rooskleurig inschatten. De vraag naar WMO en met name Jeugdzorg neemt landelijk, en ook in Twente, namelijk toe. Gemeente hebben echter maar weinig knoppen om aan te draaien omdat het landelijk beleid betreft dat de gemeente in medebewind uitvoert. Het zou ons niet verbazen als de komende tijd meer gemeenten a la Hellendoorn in het nieuws komen omdat er tekorten op het sociaal domein zijn geconstateerd.

I Belastingdruk

OZB

Gemeente	2016	2017	2018	2019	landelijk gem. 2018
Twenterand	293	310	316	392	274
Dinkelland	358	381	381	381	274
Borne	350	357	358	375	274
Losser	336	342	347	353	274
Hellendoorn	319	325	335	343	274
Tubbergen	298	275	311	315	274
Haaksbergen	295	307	304	309	274
Wierden	305	299	291	302	274
Almelo	275	273	286	294	274
Hengelo	260	264	276	281	274
Enschede	264	265	272	276	274
Hof van Twente	266	261	266	271	274
Oldenzaal	249	254	261	266	274
Rijssen-Holten	221	222	224	228	274
Gemiddelde	292	295	302	313	274

Afvalstoffenheffing

Gemeente	2016	2017	2018	2019	landelijk gem. 2018
Enschede	303	263	264	264	253
Almelo	269	274	252	252	253
Wierden	242	248	236	236	253
Hof van Twente	252	248	223	229	253
Borne	237	243	213	218	253
Oldenzaal	279	254	215	212	253
Hellendoorn	194	201	201	210	253
Hengelo	251	248	213	202	253
Losser	174	176	179	189	253
Rijssen-Holten	205	185	168	178	253
Twenterand	234	236	176	165	253
Haaksbergen	188	182	159	162	253
Dinkelland	159	162	125	130	253
Tubbergen	122	122	117	122	253
Gemiddelde	222	217	196	198	253

I Belastingdruk

Rioolheffing

Gemeente	2016	2017	2018	2019	landelijk gem. 2018
Haaksbergen	348	354	354	354	194
Hof van Twente	308	311	286	286	194
Dinkelland	262	262	262	271	194
Wierden	251	255	260	271	194
Hellendoorn	240	247	255	266	194
Almelo	211	226	240	257	194
Losser	214	250	250	255	194
Enschede	209	221	233	245	194
Twenterand	240	245	250	240	194
Hengelo	206	213	220	228	194
Rijssen-Holten	191	194	195	198	194
Oldenzaal	179	186	192	191	194
Tubbergen	182	182	182	189	194
Borne	177	186	174	171	194
Gemiddelde	230	238	240	244	194

Totaaloverzicht

Gemeente	2016	2017	2018	2019	landelijk gem. 2018
Haaksbergen	831	843	817	825	721
Hellendoorn	753	773	791	819	721
Wierden	798	802	787	809	721
Almelo	755	773	778	803	721
Losser	724	768	776	797	721
Twenterand	767	791	742	797	721
Hof van Twente	826	820	775	786	721
Enschede	776	749	769	785	721
Dinkelland	779	805	768	782	721
Borne	764	786	745	764	721
Hengelo	717	725	709	711	721
Oldenzaal	707	694	668	669	721
Tubbergen	602	579	610	626	721
Rijssen-Holten	617	601	587	604	721
Gemiddelde	744	751	737	756	721

Financiële kengetallen

Nettoschuldquote

Gemeente	Nettoschuldquote jaarrekening 2017	Nettoschuldquote begroting 2018	Nettoschuldquote begroting 2019
Borne	123,0%	127,0%	145,0%
Hellendoorn	137,0%	124,0%	139,0%
Hengelo	71,2%	99,8%	95,2%
Haaksbergen	76,0%	94,0%	86,0%
Almelo	77,0%	84,0%	80,0%
Enschede	55,0%	67,0%	71,0%
Rijssen-Holten	44,0%	57,0%	67,0%
Hof van Twente	23,0%	61,0%	64,0%
Wierden	39,2%	60,2%	54,9%
Oldenzaal	34,0%	56,0%	54,0%
Twenterand	34,4%	25,2%	35,2%
Losser	36,1%	38,0%	33,6%
Dinkelland	17,4%	24,0%	17,2%
Tubbergen	-8,5%	-14,4%	-17,5%
Gemiddelde Twente	54%	64%	66%
Gemiddelde landelijk	47%	62%	65%

Solvabiliteit

Gemeente	Solvabiliteit jaarrekening 2017	Solvabiliteit begroting 2018	Solvabiliteit begroting 2019
Hof van Twente	69,0%	58,0%	55,0%
Rijssen-Holten	51,0%	40,0%	41,0%
Oldenzaal	47,0%	38,0%	39,0%
Tubbergen	61,7%	38,1%	32,8%
Losser	34,9%	32,6%	30,9%
Dinkelland	49,1%	32,3%	30,7%
Borne	27,0%	24,0%	26,0%
Twenterand	31,0%	24,1%	24,6%
Wierden	26,2%	23,6%	23,9%
Enschede	15,0%	10,0%	9,0%
Hellendoorn	11,0%	10,2%	8,7%
Hengelo	5,6%	5,1%	4,9%
Haaksbergen	3,0%	3,0%	4,0%
Almelo	3,0%	2,0%	3,0%
Gemiddelde Twente	31%	24%	24%
Gemiddelde landelijk	35%	33%	32%

Financiële kengetallen

Grondexploitatie

Gemeente	Grondexploitatie jaarrekening 2017	Grondexploitatie begroting 2018	Grondexploitatie begroting 2019
Borne	90,0%	85,0%	78,0%
Wierden	19,1%	35,0%	26,3%
Hengelo	29,1%	31,0%	26,1%
Oldenzaal	15,0%	15,0%	17,0%
Hellendoorn	26,7%	16,7%	16,2%
Almelo	19,0%	17,0%	16,0%
Rijssen-Holten	19,0%	12,0%	14,0%
Haaksbergen	8,0%	9,0%	13,0%
Hof van Twente	12,0%	11,0%	11,0%
Dinkelland	7,1%	14,6%	10,6%
Twenterand	11,6%	8,3%	7,0%
Enschede	3,0%	6,0%	5,0%
Losser	9,6%	6,8%	1,9%
Tubbergen	0,1%	0,2%	0,2%
Gemiddelde Twente	19%	19%	17%
Gemiddelde landelijk	16%	17%	14%

Exploitatieruimte

Gemeente	Structurele exploitieruimte jaarrekening 2017	Structurele exploitieruimte begroting 2018	Structurele exploitieruimte begroting 2019
Tubbergen	5,8%	-14,1%	-2,8%
Twenterand	-1,3%	-0,2%	-1,3%
Hellendoorn	-2,2%	-1,3%	-1,0%
Wierden	0,9%	1,0%	-0,6%
Almelo	5,0%	2,0%	0,0%
Borne	0,0%	2,0%	0,0%
Oldenzaal	1,0%	0,0%	0,0%
Hengelo	-3,5%	2,8%	0,1%
Losser	1,0%	1,4%	0,4%
Rijssen-Holten	0,0%	1,5%	0,8%
Haaksbergen	0,5%	0,5%	0,9%
Enschede	0,0%	1,0%	1,0%
Hof van Twente	8,0%	5,0%	1,0%
Dinkelland	3,1%	-9,0%	3,1%
Gemiddelde Twente	1%	-1%	0%
Gemiddelde landelijk	2%	1%	1%

Financiële kengetallen

Woonlasten

Gemeente	Belastingcapaciteit, woonlasten meerpersoonshuishouden 2017	Belastingcapaciteit, woonlasten meerpersoonshuishouden 2017	Belastingcapaciteit, woonlasten meerpersoonshuishouden 2017
Haaksbergen	114,0%	111,0%	113,0%
Almelo	103,0%	107,0%	111,0%
Enschede	104,0%	106,0%	111,0%
Losser	107,2%	104,0%	110,6%
Hof van Twente	113,0%	107,0%	109,0%
Hellendoorn	102,7%	105,1%	108,9%
Wierden	106,6%	106,5%	108,3%
Dinkelland	106,1%	106,5%	107,8%
Borne	108,0%	108,0%	103,0%
Twenterand	93,9%	96,0%	97,0%
Hengelo	99,0%	97,2%	96,6%
Tubbergen	90,4%	94,9%	96,5%
Oldenzaal	96,0%	92,0%	93,0%
Rijssen-Holten	83,0%	81,1%	83,9%
Gemiddelde Twente	102%	102%	104%
Gemiddelde landelijk	102%	102%	100%

Weerstandscapaciteit

Weerstandscapaciteit 2017

(bedragen x €1.000.000)

Gemeente	Beschikbaar weerstandsv Vermogen	Benodigd weerstandsv Vermogen	Ratio
Almelo	-3,07	11,21	-0,27
Enschede	59,20	56,30	1,05
Wierden	6,71	6,28	1,07
Rijssen-Holten	26,00	19,00	1,37
Hengelo	34,40	24,80	1,39
Haaksbergen	3,67	2,24	1,64
Hellendoorn	12,17	6,51	1,87
Hof van Twente	10,40	5,36	1,94
Twenterand	9,50	4,27	2,22
Losser	8,78	3,70	2,37
Oldenzaal	12,79	5,16	2,48
Dinkelland	9,77	3,38	2,89
Borne	21,48	6,33	3,39
Tubbergen	13,25	3,25	4,07
Gemiddelde Twente	16,07	11,27	1,96
Totaal Twente	225,05	157,79	

Weerstandscapaciteit 2019

(bedragen x €1.000.000)

Gemeente	Beschikbaar weerstandsv Vermogen	Benodigd weerstandsv Vermogen	Ratio
Almelo	-0,20	10,79	-0,02
Enschede	43,90	55,50	0,79
Hof van Twente	6,30	6,14	1,03
Wierden	7,05	6,61	1,07
Rijssen-Holten	23,90	20,40	1,17
Hellendoorn	9,71	6,75	1,44
Twenterand	6,88	4,38	1,57
Hengelo	34,22	21,14	1,62
Tubbergen	5,60	3,30	1,70
Haaksbergen	4,12	2,38	1,73
Dinkelland	7,11	3,80	1,87
Losser	10,50	3,69	2,85
Oldenzaal	14,63	4,84	3,02
Borne	19,99	6,06	3,30
Gemiddelde Twente	13,84	11,13	1,65
Totaal Twente	193,71	155,78	

Weerstandscapaciteit

Samenstelling weerstandsvermogen

(bedragen x €1.000.000)

Gemeente	Algemene reserve	Bestemmings-reserves	Reserve GB	Stille reserves	Onvoorzien	Onbenutte belasting-capaciteit	Totaal
Almelo	24	-	-28	1	-	-	-3
Borne	6	5	7	4	-	-	22
Dinkelland	7	-	3	-	-	-	10
Enschede	40	-	-	19	-	-	59
Haaksbergen	2	-	-	-	-	1	3
Hellendoorn	6	2	4	-	-	-	12
Hengelo	18	18	-	-	-1	-	35
Hof van Twente	7	1	3	-	-	-	11
Losser	8	-	1	-	-	-	9
Oldenzaal	8	-	5	-	-	-	13
Rijssen	24	2	-	-	-	-	26
Tubbergen	13	-	-	-	-	-	13
Twenterand	5	4	-	-	-	-	9
Wierden	2	-	-	1	-	3	6
Totaal Twente	170	32	-5	25	-1	4	225

| Grondbeleid

Grondbeleid jaarrekening 2017

(bedragen x €1.000)

Gemeente	Boekwaarde 1 januari	Voorziening 1 januari	Boekwaarde 31 december	Voorziening 31 december	Saldo 1 januari	Saldo 31 december
Hengelo	135.871	36.589	138.279	48.637	99.282	89.641
Borne	97.147	7.036	86.396	9.181	90.111	77.215
Almelo	104.818	40.520	93.724	41.309	64.298	52.415
Hellendoorn	28.664	1.382	26.130	2.703	27.282	23.427
Enschede	80.367	63.578	84.804	64.691	16.789	20.113
Rijssen-Holten	24.622	7.329	23.853	7.473	17.293	16.381
Oldenzaal	15.453	-	15.077	-	15.453	15.077
Wierden	19.492	5.061	15.761	4.974	14.431	10.787
Twenterand	11.917	943	10.945	983	10.974	9.962
Hof van Twente	6.766	-	5.423	-	6.766	5.423
Dinkelland	9.374	-	7.652	2.695	9.374	4.957
Haaksbergen	6.081	1.678	6.748	1.905	4.403	4.843
Losser	1.149	-	1.398	-	1.149	1.398
Tubbergen	-490	-	69	-	-490	69
Totaal Twente	541.231	164.115	516.260	184.552	377.116	331.708

Baten en lasten

N.B. -/- is positief resultaat

Jaarrekening 2017

(bedragen x €1.000)

Gemeente	Baten	Lasten	Gerealiseerd saldo	Mutaties reserves	Gerealiseerd resultaat	Incidentele baten en lasten	Overhead
Almelo	280.126	261.916	-18.210	3.935	-14.275	-15.434	20.272
Borne	64.925	66.920	1.995	-45	1.950	991	5.572
Dinkelland	70.263	64.821	-5.442	2.265	-3.177	-991	8.959
Enschede	715.251	709.015	-6.236	14.624	8.388	-1.088	45.182
Haaksbergen	60.431	57.920	-2.511	99	-2.412	-2.090	6.907
Hellendoorn	87.784	88.720	936	-1.506	-570	764	9.248
Hengelo	307.763	308.599	836	-3.539	-2.703	-7.612	21.468
Hof van Twente	81.269	79.979	-1.290	-2.977	-4.267	-1.332	10.652
Losser	57.504	52.824	-4.680	920	-3.760	-3.236	5.460
Oldenzaal	98.989	93.187	-5.802	-761	-6.563	-5.334	9.229
Rijssen-Holten	85.967	83.305	-2.662	-5.737	-8.399	-3.605	8.536
Tubbergen	47.752	44.151	-3.601	3.120	-481	2.285	6.417
Twenterand	85.787	84.530	-1.257	1.632	374	-1.482	5.294
Wierden	56.508	55.047	-1.461	-861	-2.322	n.b.	5.364
Gemiddeld Twente	150.023	146.495	-3.528	798	-2.730	-2.936	12.040
Totaal Twente	2.100.319	2.050.934	-49.385	11.169	-38.217	-38.164	168.560

Begroting 2019

Gemeente	Baten	Lasten	Gerealiseerd saldo	Mutaties reserves	Gerealiseerd resultaat	Incidentele baten en lasten	Overhead
Almelo	277.862	277.873	11	481	492	-	20.800
Borne	64.383	65.038	655	-147	508	575	5.133
Dinkelland	59.502	62.229	2.727	-2.344	383	-132	6.211
Enschede	681.069	689.175	8.106	-8.106	-	7.376	50.227
Haaksbergen	56.452	55.994	-458	392	-66	420	7.180
Hellendoorn	87.385	89.985	2.600	-2.600	-	1.867	10.444
Hengelo	290.034	292.801	2.767	-2.800	-33	142	25.082
Hof van Twente	77.650	82.807	5.157	-5.156	1	-1.303	9.586
Losser	61.508	62.641	1.133	-366	767	805	6.914
Oldenzaal	90.831	93.568	2.737	-2.875	-138	2.893	8.370
Rijssen-Holten	83.510	83.214	-296	-381	-677	2.157	10.603
Tubbergen	41.449	44.318	2.869	-1.860	1.009	117	4.975
Twenterand	92.006	93.654	1.647	-1.662	-15	1.460	5.274
Wierden	53.621	54.802	1.181	-866	315	-	6.346
Gemiddeld Twente	144.090	146.293	2.203	-2.021	212	1.365	12.653
Totaal Twente	2.017.262	2.048.099	30.836	-28.290	2.546	16.377	177.145

Baten en lasten

Percentage overhead

Gemeente	2017	2019	Verhouding
Almelo	8%	7%	97%
Borne	8%	8%	95%
Dinkelland	14%	10%	72%
Enschede	6%	7%	114%
Haaksbergen	12%	13%	108%
Hellendoorn	10%	12%	111%
Hengelo	7%	9%	123%
Hof van Twente	13%	12%	87%
Losser	10%	11%	107%
Oldenzaal	10%	9%	90%
Rijssen-Holten	10%	13%	124%
Tubbergen	15%	11%	77%
Twenterand	6%	6%	90%
Wierden	10%	12%	119%
	8%	9%	101%

Jaarrekening 2017

Euro per inwoner

Nummer	Categorie	Almelo	Borne	Dinkelland	Enschede	Haaksbergen	Hellendoorn	Gemiddelde Twente
0,1	Bestuur	49	110	52	39	54	104	51
0,2	Burgerzaken	10	29	11	23	6	2	10
0,3	Beheer en overige gebouwen en gronden	-2	20	-	8	-	3	2
0,4	Overhead	279	249	343	286	284	259	267
0,5	Treasury	-285	-183	-281	-58	-106	-91	-163
0,61	OZB woningen	-115	-197	-126	-197	-	-124	-115
0,62	OZB niet-woningen	-141	-29	-96	-60	-	-78	-70
0,63	Parkeerbelasting	-26	-	-	-25	-0	-	-6
0,64	Belastingen overig	-0	-12	-1	-6	6	-6	-4
0,7	Alg. uitk. En ov. Uitm. Gem.f.	-2.111	-1.286	-1.178	-2.188	-1.307	-1.299	-1.439
0,8	Overige baten en lasten	-	-191	8	-	-4	1	-11
0,9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	2	-	-	1
0,10	Mutaties reserves	54	-	24	92	4	-42	-3
0,11	Res. Rek. van lasten en baten	-	-	63	-53	-	-	36
0	Bestuur en ondersteuning	-2.289	-1.490	-1.181	-2.139	-1.064	-1.273	-1.445
1,1	Crisbeheersing en brandweer	64	52	71	78	59	58	64
1,2	Openbare orde en veiligheid	17	13	13	13	32	12	15
1	Veiligheid	81	65	83	90	91	70	79
2,1	Verkeer en vervoer	105	103	143	98	150	137	109
2,2	Parkeren	42	8	1	16	0	20	7
2,3	Recreatieve havens	1	-	-	2	-	-	0
2,4	Economische havens en waterwegen	-0	-	0	0	-	-	1
2,5	Openbaar vervoer	0	0	-1	-	1	5	1
2	Verkeer en vervoer	148	112	144	116	152	162	119
3,1	Economische ontwikkeling	7	-	5	13	7	7	9
3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	3	7	102	-41	-1	3	4
3,3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	10	3	0	6	-0	1	4
3,4	Economische promotie	9	6	-7	11	-7	1	1
3	Economie	29	16	101	-10	-2	12	17
4,1	Openbaar basisonderwijs	6	-	1	-	0	-	1
4,2	Onderwijshuisvesting	59	65	66	58	67	24	53
4,3	Onderwijsbel. En leerlingzaken	31	52	33	51	30	47	41
4	Onderwijs	95	117	99	109	97	72	95
5,1	Sportbeleid en activering	52	42	4	1	19	10	14
5,2	Sportaccommodaties	14	91	50	47	10	68	55
5,3	Cultuurpres., -prod., en -part	39	18	7	85	8	23	27
5,4	Musea	1	9	4	14	2	0	4
5,5	Cultureel erfgoed	0	-	3	-	-	1	1
5,6	Media	30	15	16	17	36	30	25
5,7	Openb. Groen en (openl.) recr.	79	104	54	56	86	58	70
5	Sport, cultuur en recreatie	216	279	140	220	161	189	197
6,1	Samenkracht en burgerpart.	114	89	94	115	64	146	103
6,2	Wijkteams	45	21	-	61	12	-	21
6,3	Inkomensregelingen	169	147	20	157	-136	68	63
6,4	Begeleide participatie	196	139	111	243	111	125	181
6,5	Arbeidsparticipatie	70	13	29	100	11	25	33
6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	29	45	23	43	40	42	42
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	300	173	131	191	132	139	155
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	283	262	145	258	202	170	213
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	237	1	-	339	-10	1	41
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	35	10	6	59	17	7	23
6	Sociaal domein	1.477	899	559	1.565	442	724	875
7,1	Volksgezondheid	33	33	35	40	32	32	35
7,2	Riolering	-29	-13	-18	-15	-47	-33	-23
7,3	Afval	-37	-15	-12	-21	-22	-34	-21
7,4	Milieubeheer	49	40	11	15	5	21	21
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	-1	-6	0	1	5	0	1
7	Volksgezondheid en milieu	16	38	16	20	-27	-14	12
8,1	Ruimtelijke ordening	19	82	19	15	8	8	20
8,2	Grondexpl. (niet-bedr.terr.)	5	-48	-139	1	8	23	-42
8,3	Wonen en bouwen	7	18	38	13	34	11	17
8	Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	31	52	-82	29	50	41	-4
Totaal Saldo		-196	87	-122	0	-99	-16	-56

Jaarrekening 2017

Euro per inwoner

Nummer	Categorie	Hof van Twente					Gemiddelde Twente
		Hengelo	Losser	Oldenzaal	Rijssen-Holten		
0,1	Bestuur	35	34	41	51	37	51
0,2	Burgerzaken	15	10	2	19	-2	10
0,3	Beheer en overige gebouwen en gronden	-	-	0	0	-	2
0,4	Overhead	266	305	243	302	225	267
0,5	Treasury	-88	-210	-129	-204	-70	-163
0,61	OZB woningen	-116	-106	-172	-102	-87	-115
0,62	OZB niet-woningen	-142	-75	-21	-108	-69	-70
0,63	Parkeerbelasting	-14	-	-	-24	-	-6
0,64	Belastingen overig	-9	1	-9	-9	-0	-4
0,7	Alg. uitk. En ov. Uitm. Gem.f.	-1.618	-1.218	-1.389	-1.527	-1.263	-1.439
0,8	Overige baten en lasten	-1	-1	1	14	-5	-11
0,9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	1	2	-	1	1
0,10	Mutaties reserves	-44	-81	41	-24	-151	-3
0,11	Res. Rek. van lasten en baten	-	-	-	204	222	36
0	Bestuur en ondersteuning	-1.715	-1.340	-1.390	-1.406	-1.163	-1.445
1,1	Crisbeheersing en brandweer	72	73	68	56	57	64
1,2	Openbare orde en veiligheid	24	11	9	16	21	15
1	Veiligheid	96	84	77	72	77	79
2,1	Verkeer en vervoer	73	116	85	91	91	109
2,2	Parkeren	4	-0	-	6	7	7
2,3	Recreatieve havens	-	-	-	-	-	0
2,4	Economische havens en waterwegen	-0	8	0	-	-	1
2,5	Openbaar vervoer	4	2	1	-	3	1
2	Verkeer en vervoer	81	125	87	97	101	119
3,1	Economische ontwikkeling	1	12	34	7	5	9
3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	33	-2	-	25	-42	4
3,3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	3	3	5	2	11	4
3,4	Economische promotie	4	1	9	7	-13	1
3	Economie	41	13	48	40	-40	17
4,1	Openbaar basisonderwijs	-0	-	-	-1	1	1
4,2	Onderwijshuisvesting	68	30	52	74	66	53
4,3	Onderwijsbel. En leerlingzaken	39	41	25	22	53	41
4	Onderwijs	106	71	77	95	120	95
5,1	Sportbeleid en activering	4	6	10	10	9	14
5,2	Sportaccommodaties	57	93	49	86	46	55
5,3	Cultuurpres., -prod., en -part	62	34	13	25	30	27
5,4	Musea	5	1	1	8	5	4
5,5	Cultureel erfgoed	3	4	-0	-	4	1
5,6	Media	30	36	21	29	20	25
5,7	Openb. Groen en (openl.) recr.	74	62	52	76	63	70
5	Sport, cultuur en recreatie	236	235	146	234	177	197
6,1	Samenkracht en burgerpart.	102	141	47	135	107	103
6,2	Wijkteams	34	-	52	27	15	21
6,3	Inkomensregelingen	99	57	47	64	57	63
6,4	Begeleide participatie	165	76	178	355	108	181
6,5	Arbeidsparticipatie	55	28	25	37	17	33
6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	36	24	190	49	13	42
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	269	170	73	100	163	155
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	290	187	207	200	177	213
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	1	1	1	1	1	41
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	36	20	19	21	33	23
6	Sociaal domein	1.087	705	839	990	691	875
7,1	Volksgezondheid	33	32	28	40	40	35
7,2	Riolering	-21	-32	-18	-31	-6	-23
7,3	Afval	-26	-26	-21	-29	-7	-21
7,4	Milieubeheer	-4	41	29	10	12	21
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	2	-1	-0	2	4	1
7	Volksgezondheid en milieu	-16	14	16	-8	43	12
8,1	Ruimtelijke ordening	11	13	36	15	13	20
8,2	Grondexpl. (niet-bedr.terr.)	43	-21	-116	-156	-35	-42
8,3	Wonen en bouwen	-4	-21	12	28	15	17
8	Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	50	-30	-67	-114	-6	-4
Totaal Saldo		-34	-122	-168	-	0	-56

Jaarrekening 2017

Euro per inwoner

Nummer	Categorie	Tubbergen	Twenterand	Wierden	Gemiddelde Twente
0,1	Bestuur	35	43	32	51
0,2	Burgerzaken	9	-1	4	10
0,3	Beheer en overige gebouwen en gronden	-1	-	4	2
0,4	Overhead	302	156	231	267
0,5	Treasury	-191	-270	-122	-163
0,61	OZB woningen	-92	-85	-97	-115
0,62	OZB niet-woningen	-80	-48	-30	-70
0,63	Parkeerbelasting	-	-	-	-6
0,64	Belastingen overig	-0	-5	-7	-4
0,7	Alg. uitk. En ov. Uitk. Gem.f.	-1.142	-1.486	-1.137	-1.439
0,8	Overige baten en lasten	8	27	-5	-11
0,9	Vennootschapsbelasting (VpB)	1	-	6	1
0,10	Mutaties reserves	77	48	-36	-3
0,11	Res. Rek. van lasten en baten	70	-	-	36
0	Bestuur en ondersteuning	-1.002	-1.621	-1.159	-1.445
1,1	Crisbeheersing en brandweer	64	64	59	64
1,2	Openbare orde en veiligheid	12	7	10	15
1	Veiligheid	77	71	69	79
2,1	Verkeer en vervoer	123	113	105	109
2,2	Parkeren	-	-	-	7
2,3	Recreatieve havens	-	-	-	0
2,4	Economische havens en waterwegen	1	-	-	1
2,5	Openbaar vervoer	2	-	-	1
2	Verkeer en vervoer	125	113	105	119
3,1	Economische ontwikkeling	2	13	7	9
3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-1	-20	-17	4
3,3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	4	3	1	4
3,4	Economische promotie	-7	-1	-0	1
3	Economie	-2	-6	-9	17
4,1	Openbaar basisonderwijs	-	0	6	1
4,2	Onderwijshuisvesting	37	38	44	53
4,3	Onderwijsbel. En leerlingzaken	26	88	34	41
4	Onderwijs	63	127	84	95
5,1	Sportbeleid en activering	-	23	4	14
5,2	Sportaccommodaties	51	46	63	55
5,3	Cultuurpres., -prod., en -part	13	2	19	27
5,4	Musea	-	1	0	4
5,5	Cultureel erfgoed	1	1	2	1
5,6	Media	26	27	21	25
5,7	Openb. Groen en (openl.) recr.	55	91	76	70
5	Sport, cultuur en recreatie	148	191	185	197
6,1	Samenkracht en burgerpart.	114	94	74	103
6,2	Wijkteams	-	21	11	21
6,3	Inkomensregelingen	27	53	58	63
6,4	Begeleide participatie	124	477	120	181
6,5	Arbeidsparticipatie	33	-	16	33
6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	30	16	15	42
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	135	44	151	155
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	150	306	147	213
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	0	41
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	9	31	18	23
6	Sociaal domein	622	1.041	609	875
7,1	Volksgezondheid	41	38	32	35
7,2	Riolering	-25	-17	-12	-23
7,3	Afval	-14	-19	-17	-21
7,4	Milieubeheer	21	13	25	21
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	0	5	-2	1
7	Volksgezondheid en milieu	23	21	27	12
8,1	Ruimtelijke ordening	12	12	24	20
8,2	Grondexpl. (niet-bedr.terr.)	-101	-17	-31	-42
8,3	Wonen en bouwen	14	78	1	17
8	Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	-76	73	-6	-4
Totaal Saldo		-23	11	-97	-56

Begroting 2019

Euro per inwoner

Nummer	Categorie	Almelo	Borne	Dinkelland	Enschede	Haaksbergen	Hellendoorn	Gemiddelde Twente
0,1	Bestuur	57	46	56	43	69	60	54
0,2	Burgerzaken	15	20	17	27	13	8	14
0,3	Beheer en overige gebouwen en gronden	7	18	40	21	2	1	6
0,4	Overhead	286	230	238	317	295	293	267
0,5	Treasury	-54	-133	-69	-9	-15	-16	-54
0,61	OZB woningen	-125	-154	-134	-128	-128	-133	-124
0,62	OZB niet-woningen	-156	-80	-95	-170	-81	-86	-92
0,63	Parkeerbelasting	-27	-0	-	-24	-	-	-7
0,64	Belastingen overig	8	-8	1	-7	8	-6	-3
0,7	Alg. uitk. En ov. Uitk. Gem.f.	-2.250	-1.372	-1.268	-2.331	-1.410	-1.420	-1.549
0,8	Overige baten en lasten	23	4	22	-	13	5	10
0,9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	3	-	-	0
0,10	Mutaties reserves	7	-7	-90	-51	16	-73	-46
0,11	Res. Rek. van lasten en baten	-	-	-	-	-	-	-
0	Bestuur en ondersteuning	-2.207	-1.437	-1.282	-2.309	-1.218	-1.366	-1.521
1,1	Crisbeheersing en brandweer	70	60	73	79	64	62	68
1,2	Openbare orde en veiligheid	17	9	60	16	37	16	25
1	Veiligheid	87	70	132	95	101	78	92
2,1	Verkeer en vervoer	108	112	150	115	152	149	123
2,2	Parkeren	54	10	1	20	0	18	9
2,3	Recreatieve havens	1	-	-	2	-	-	0
2,4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	2	-	-	1
2,5	Openbaar vervoer	-	-	0	-	1	7	1
2	Verkeer en vervoer	162	122	151	139	154	173	134
3,1	Economische ontwikkeling	8	9	3	24	8	13	11
3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2	12	4	16	0	2	2
3,3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	2	5	4	6	2	0	3
3,4	Economische promotie	7	7	5	13	-7	-0	0
3	Economie	15	34	16	58	4	15	15
4,1	Openbaar basisonderwijs	7	13	1	-	0	-	2
4,2	Onderwijshuisvesting	74	84	28	50	39	36	52
4,3	Onderwijsbel. En leerlingzaken	28	29	37	51	29	34	39
4	Onderwijs	108	126	65	100	68	70	93
5,1	Sportbeleid en activering	49	9	15	9	-	12	13
5,2	Sportaccommodaties	16	68	64	46	-	76	50
5,3	Cultuurpres., -prod., en -part	45	20	9	82	-	27	30
5,4	Musea	1	2	6	13	-	0	3
5,5	Cultureel erfgoed	2	2	5	-	-	2	3
5,6	Media	31	20	17	18	-	29	21
5,7	Openb. Groen en (openl.) recr.	98	95	81	68	-	60	73
5	Sport, cultuur en recreatie	242	217	196	236	159	206	204
6,1	Samenkracht en burgerpart.	98	97	87	117	80	157	111
6,2	Wijkteams	57	-	-	66	16	-	23
6,3	Inkomensregelingen	144	99	19	132	79	69	71
6,4	Begeleide participatie	181	114	112	235	120	117	177
6,5	Arbeidsparticipatie	79	11	7	100	18	30	32
6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	34	79	28	49	44	68	44
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	327	205	234	206	134	150	184
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	296	201	201	237	197	185	214
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	278	12	5	403	-19	1	50
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	40	19	-	56	23	9	23
6	Sociaal domein	1.534	838	693	1.601	693	786	930
7,1	Volksgezondheid	41	38	35	45	34	34	39
7,2	Riolering	-30	-22	-17	-18	-42	-35	-25
7,3	Afval	-35	-23	-13	-24	-20	-33	-21
7,4	Milieubeheer	57	17	12	15	4	31	25
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	1	1	0	0	5	-0	1
7	Volksgezondheid en milieu	34	11	18	18	-19	-3	19
8,1	Ruimtelijke ordening	31	18	24	16	11	14	20
8,2	Grondexpl. (niet-bedr.terr.)	-4	8	-17	11	-	1	-3
8,3	Wonen en bouwen	4	16	17	36	45	26	24
8	Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	31	42	25	62	56	42	41
Totaal Saldo		7	23	15	-0	-3	-0	

Begroting 2019

Euro per inwoner

Nummer	Categorie	Hof van Twente					Gemiddelde Twente
		Hengelo	Losser	Oldenzaal	Rijssen-Holten		
0,1	Bestuur	60	52	70	56	52	54
0,2	Burgerzaken	8	14	11	16	9	14
0,3	Beheer en overige gebouwen en gronden	1	12	23	-	-53	6
0,4	Overhead	293	270	300	261	280	267
0,5	Treasury	-16	-125	-26	-55	-27	-54
0,61	OZB woningen	-133	-124	-134	-111	-88	-124
0,62	OZB niet-woningen	-86	-75	-66	-106	-76	-92
0,63	Parkeerbelasting	-	-	-	-24	-	-7
0,64	Belastingen overig	-6	1	-8	-8	-1	-3
0,7	Alg. uitk. En ov. Uitm. Gem.f.	-1.420	-1.311	-1.513	-1.644	-1.400	-1.549
0,8	Overige baten en lasten	5	7	20	-9	18	10
0,9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	1	1	1	-	0
0,10	Mutaties reserves	-73	-148	-16	-90	21	-46
0,11	Res. Rek. van lasten en baten	-	-	-	-	-	-
0	Bestuur en ondersteuning	-1.366	-1.425	-1.338	-1.714	-1.265	-1.521
1,1	Crisbeheersing en brandweer	62	72	69	66	60	68
1,2	Openbare orde en veiligheid	16	14	18	36	20	25
1	Veiligheid	78	86	87	102	80	92
2,1	Verkeer en vervoer	149	128	117	135	87	123
2,2	Parkeren	18	-0	-	4	4	9
2,3	Recreatieve havens	-	-	-	-	-	0
2,4	Economische havens en waterwegen	-	8	1	-	-	1
2,5	Openbaar vervoer	7	1	1	-	2	1
2	Verkeer en vervoer	173	137	119	138	93	134
3,1	Economische ontwikkeling	13	14	-	13	8	11
3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	2	0	-	-	-3	2
3,3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	0	0	6	-1	-2	3
3,4	Economische promotie	-0	-14	-3	13	-14	0
3	Economie	15	0	2	25	-10	15
4,1	Openbaar basisonderwijs	-	-	-	1	-	2
4,2	Onderwijshuisvesting	36	28	43	84	63	52
4,3	Onderwijsbel. En leerlingzaken	34	58	29	38	48	39
4	Onderwijs	70	86	72	123	111	93
5,1	Sportbeleid en activering	12	6	9	11	10	13
5,2	Sportaccommodaties	76	102	48	65	42	50
5,3	Cultuurpres., -prod., en -part	27	57	10	33	28	30
5,4	Musea	0	1	1	-	8	3
5,5	Cultureel erfgoed	2	4	0	12	4	3
5,6	Media	29	19	21	25	23	21
5,7	Openb. Groen en (openl.) recr.	60	78	54	104	72	73
5	Sport, cultuur en recreatie	206	268	143	249	188	204
6,1	Samenkracht en burgerpart.	157	137	58	165	123	111
6,2	Wijkteams	-	-	49	23	17	23
6,3	Inkomensregelingen	69	60	67	69	23	71
6,4	Begeleide participatie	117	75	175	352	103	177
6,5	Arbeidsparticipatie	30	33	25	32	15	32
6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	68	19	155	38	14	44
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	150	196	115	111	172	184
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	185	215	196	187	225	214
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	1	3	-	8	1	50
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	9	26	18	31	29	23
6	Sociaal domein	786	765	859	1.018	723	930
7,1	Volksgezondheid	34	36	37	39	47	39
7,2	Riolering	-35	-22	-31	-32	-10	-25
7,3	Afval	-33	-25	-22	-22	-9	-21
7,4	Milieubeheer	31	68	44	7	8	25
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	-0	0	1	4	-1	1
7	Volksgezondheid en milieu	-3	57	29	-3	35	19
8,1	Ruimtelijke ordening	14	11	42	13	14	20
8,2	Grondexpl. (niet-bedr.terr.)	1	0	-	-	-2	-3
8,3	Wonen en bouwen	26	15	19	44	17	24
8	Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	42	26	61	57	28	41
Totaal Saldo		-0	-0	34	-4	-18	

Begroting 2019

Euro per inwoner

Nummer	Categorie	Tubbergen	Twenterand	Wierden	Gemiddelde Twente
0,1	Bestuur	56	52	37	54
0,2	Burgerzaken	12	2	10	14
0,3	Beheer en overige gebouwen en gronden	5	-	7	6
0,4	Overhead	236	156	268	267
0,5	Treasury	-47	-77	-57	-54
0,61	OZB woningen	-98	-150	-102	-124
0,62	OZB niet-woningen	-78	-26	-35	-92
0,63	Parkeerbelasting	-	-	-	-7
0,64	Belastingen overig	-1	-1	-2	-3
0,7	Alg. uitk. En ov. Uitk. Gem.f.	-1.222	-1.569	-1.238	-1.549
0,8	Overige baten en lasten	17	-21	-3	10
0,9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	0	0
0,10	Mutaties reserves	-88	-49	-43	-46
0,11	Res. Rek. van lasten en baten	-	-	-	-
0	Bestuur en ondersteuning	-1.209	-1.684	-1.157	-1.521
1,1	Crisbeheersing en brandweer	76	63	62	68
1,2	Openbare orde en veiligheid	55	7	13	25
1	Veiligheid	130	70	75	92
2,1	Verkeer en vervoer	141	127	107	123
2,2	Parkeren	1	-	-	9
2,3	Recreatieve havens	-	-	-	0
2,4	Economische havens en waterwegen	-	-	-	1
2,5	Openbaar vervoer	-1	-	-	1
2	Verkeer en vervoer	141	127	107	134
3,1	Economische ontwikkeling	3	30	16	11
3,2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	-7	-0	2
3,3	Bedrijvenloket en bedrijfsreg.	10	3	1	3
3,4	Economische promotie	-5	-1	-1	0
3	Economie	8	25	16	15
4,1	Openbaar basisonderwijs	1	0	6	2
4,2	Onderwijshuisvesting	32	32	46	52
4,3	Onderwijsbel. En leerlingzaken	44	63	33	39
4	Onderwijs	76	96	85	93
5,1	Sportbeleid en activering	26	18	3	13
5,2	Sportaccommodaties	32	39	54	50
5,3	Cultuurpres., -prod., en -part	9	5	24	30
5,4	Musea	1	1	1	3
5,5	Cultureel erfgoed	2	2	2	3
5,6	Media	19	23	21	21
5,7	Openb. Groen en (openl.) recr.	80	93	67	73
5	Sport, cultuur en recreatie	168	181	172	204
6,1	Samenkracht en burgerpart.	118	97	79	111
6,2	Wijkteams	-	24	12	23
6,3	Inkomensregelingen	24	50	53	71
6,4	Begeleide participatie	124	515	108	177
6,5	Arbeidsparticipatie	13	-	12	32
6,6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	31	14	10	44
6,71	Maatwerkdienstverlening 18+	212	49	221	184
6,72	Maatwerkdienstverlening 18-	181	306	151	214
6,81	Geëscaleerde zorg 18+	5	-	2	50
6,82	Geëscaleerde zorg 18-	-	33	-	23
6	Sociaal domein	709	1.087	648	930
7,1	Volksgezondheid	40	47	39	39
7,2	Riolering	-22	-18	-27	-25
7,3	Afval	-11	-17	-16	-21
7,4	Milieubeheer	9	18	37	25
7,5	Begraafplaatsen en crematoria	1	4	-2	1
7	Volksgezondheid en milieu	16	35	31	19
8,1	Ruimtelijke ordening	22	12	31	20
8,2	Grondexpl. (niet-bedr.terr.)	-30	-19	-	-3
8,3	Wonen en bouwen	16	69	11	24
8	Volkshuisvesting-ro-stedelijke vernieuw	8	62	42	41
Totaal Saldo		48	-0	17	

Overzicht B&L per taakveld

Ontwikkeling uitgaven per taakveld 2017/2019

	Almelo	Borne	Dinkel-land	Enschede	Haaks-bergen	Hellen-doorn	Hengelo	Gemiddelde Twente
Veiligheid	107%	107%	159%	105%	110%	110%	105%	117%
Verkeer en vervoer	110%	109%	105%	120%	102%	107%	135%	112%
Onderwijs	114%	108%	66%	92%	70%	98%	112%	98%
Sport, cultuur en recreatie	112%	78%	140%	107%	99%	109%	99%	104%
Sociaal domein	104%	93%	124%	102%	157%	109%	98%	106%

	Hof van Twente	Losser	Olden-zaal	Rijssen-Holten	Tub-bergen	Twente-rand	Wierden	Gemiddelde Twente
Veiligheid	102%	113%	141%	104%	170%	99%	109%	117%
Verkeer en vervoer	109%	138%	143%	92%	113%	112%	102%	112%
Onderwijs	122%	93%	130%	93%	121%	75%	101%	98%
Sport, cultuur en recreatie	114%	98%	106%	106%	114%	95%	93%	104%
Sociaal domein	108%	102%	103%	105%	114%	104%	106%	106%